

Freeman's

CELE MAI BUNE TEXTE NOI DESPRE FAMILIE

Editat de John Freeman

Traducere de Radu Șorop

BLACK BUTTON BOOKS

Copertă, concept grafic și DTP: Raymond Bobar
Redactori: Anca Dumitrescu și Elena Marcu
Corector: Silvia Marinescu

Titlul original: Freeman's. The Best New Writing on Family
Copyright © 2016 John Freeman

The story by Claire Vaye Watkins is published by arrangement with Faber & Faber, publisher of the anthology Sex & Death, edited by Peter Hobbs and Sarah Hall.

Ema © 1981 Cesar Aira

Tunelul © 2016 Mo Yan

Copii bogăți © 2016 Alexander Chee

Șapte scurte #6 © 2016 Édouard Louis

Freeman's. Cele mai bune texte noi despre familie

Copyright © 2016 Black Button Books, pentru ediția în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Freemans : Cele mai bune texte noi despre familie /

ed.: John Freeman ; trad.: Radu Șorop. - București :

Black Button Books, 2016

ISBN 978-606-94237-2-1

I. Freeman, John (ed.)

II. Șorop, Radu (trad.)

82-822=135.1

Ne puteți găsi aici:

Black Button Books

Str. Zamfir Olaru, nr. 10

Sector 5, București

052077

hello@blackbutton.ro

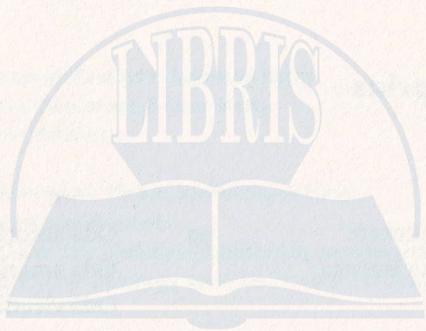
www.blackbutton.ro

Tipărit la Radin Print, prin reprezentantul său

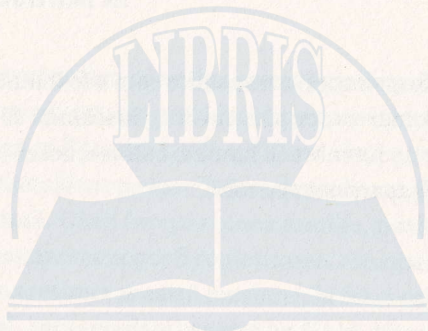
exclusiv pentru România 4 Colours, www.4colours.ro

Cuprins

9	Introducere John Freeman	99	Odă surorii mele Odă amarilisului Odă visurilor gastronomice Sharon Olds
17	Șapte proze scurte Sunjeev Sahota Angela Flournoy Adania Shibli Colin Robinson Heather O'Neill Édouard Louis Nadifa Mohamed	105	Criptă pentru Unchiul Julius Aleksandar Hemon
49	Răspântii Aminatta Forna	125	Tunelul Mo Yan
75	Scrisoarea pierdută #1 și #2 Honorée Fanonne Jeffers	137	Într-o zi o să scriu despre mama Marlon James
79	Un nume de familie Garnette Cadogan	149	Spune-mi cum se termină Valeria Luiselli
91	Nola Amanda Rea	193	Operele alese ale lui Abdullah (Cazacul) H. M. Naqvi

229	Scrisoare către o războinică Athena Farrokhzad	267	Dacă n-ar fi luna Joanna Kavenna
241	Când viața e un protest Ruddy Roye	281	Ai face bine să nu mă bagi într-un poem Sandra Cisneros
251	Ema César Aira	295	Viață de câine Claire Messud
255	Scala Edinburgh în 10 puncte a depresiei postpartum Claire Vaye Watkins	307	Copii bogați Alexander Chee
265	Sălbatica Tracy K. Smith	315	Voci interioare David Kirby
		321	Bătrâna de mine Helen Garner

Șapte proze scurte

Familia mea nu știe o grămadă de lucruri pe care, să fiu sincer, ar trebui să le știe. Aproape nimeni nu-și cunoaște data exactă a nașterii. Pe pașaportul mamei scrie aprilie 1960, dar, după câteva săpături, e absolut convinsă că, mult mai probabil, e iulie 1961. Oficial, tata s-a născut în 1954.

– Asta e sigur, spune unchiul meu, înclinându-se ușor către rafturile mele de cărți ca și cum acestea ar fi exercitat propriul magnetism. La nouă ani după mine. Exact zece după necazuri.

– Dar asta ar însemna 1957, răspund. Și ar însemna că aniversarea ta de 70 de ani de luna trecută a fost puțin prematură.

Mă întorc către bunica.

– Tu, Biji?

– 1928.

– Sigur?

– Cu cinci ani mai mult sau mai puțin.

– Trebuie să fie iulie, zice mama. Sunt mai degrabă Rac.

– Cu cinci ani mai mult sau mai puțin? Adică ai putea avea 83 sau, la fel de bine, 92?

– M-am căsătorit la 13. Aveam altele pe cap.

– Sigur aveai 13?

– Nu face pe deșteptul, spune Biji, fluturându-și bastonul în direcția mea.

Mă gândesc că această relație flexibilă cu timpul nu e surprinzătoare, dată fiind cultura noastră care folosește același cuvânt („kal”) atât pentru ieri, cât și pentru mâine, și alt cuvânt („bharson”) pentru a desemna toate următoarele trei: poimâine, alaltăieri și, preferata mea, cu mult timp în urmă.

Conversația alunecă spre alte lucruri pe care familia mea nu le-a știut niciodată. Țin să subliniez că până la șase ani am trăit

cu impresia că am cinci frați. Toată „familia lărgită” locuiam într-un singură casă, tipic pentru satele din Punjab (mai puțin pentru moșiile din Derby), cu toți bunicii, unchiul, mătușile și verii sub același acoperiș. Nu existase niciodată o distincție între cine era frate cu cine, și de-abia când mă pregăteam de prima mea călătorie în India, unde urma să mă însoțească doar unul dintre frați, am început să-mi dau seama că familia mea și imaginea pe care o aveam despre ea erau mult mai reduse decât îmi imaginasem.

– Asta nu e nimic, spune Biji. Soacră-mea nici măcar n-a știut cine e soțul ei până nu i s-a născut primul copil.

Bunica povestea că pe-atunci...

(– Când, adică?

– Nu face pe deșteptul, am zis!)

...pe-atunci, femeile ca Preetam Kaur, străbunica mea, trebuiau să-și țină fețele acoperite în prezența bărbaților, acasă și afară. Singura dată când putea să-și dea jos vălul de la chunni în prezența unui bărbat era în serile când soțul îi solicita compania. Dar, chiar și atunci, fără curent electric, la fermă era mult prea întuneric ca să poată desluși mai mult decât conturul feței străbunicului. În alte familii, în timpul zilei, femeile obișnuiau să arunce câte o privire furișă, poate după câte un strănut, să vadă cu cine se aleseseră. Problema pentru Preetam Kaur era că soțul ei avea trei frați și toți patru se căsătoriseră la distanță de câteva zile unul de altul. Așa că acum erau patru noi mirese în casă, niciuna dintre ele nefiind sigură care dintre frați era soțul ei.

– Dar, Biji, cu siguranță, în timpul nopții... știau.

– Care ar fi fost diferența dacă ar fi știut? spune mama (cu amărăciune? mă întreb). Nu se măritaseră cu un bărbat, se le-gaseră cu lanțuri de o familie.

– De ideea unei familii, spune unchiul, neluându-și ochii de la bibliotecă.

– Care ar fi fost diferența pentru tine să fi știut că nu aveai cinci frați, ci doar unul? Ți-ar fi făcut copilăria mai fericită sau mai tristă?

– A spus deja că atunci când a aflat lucrurile s-au redus, ne amintește unchiul.

– În orice caz, continuă Biji...

În fiecare seară, după ce alungau liliicii din verandă, Preetam Kaur și cele trei cumnate ale ei se adunau la câțiva metri de fereastra unei camere din fundul curții, așteptând să fie chemate să strângă masa, privindu-i printre șipcile de lemn pe cei patru bărbați mâncând, toți bărboși, toți cu turban.

Poate cel din stânga? Lanțul de aur îmi pare cunoscut.

Crezi că aş putea aprinde o lumânare în cameră data viitoare?

Nu, pehnji, soacra noastră n-ar tolera asta.

Cel cu gulerul ridicat pare puternic.

Of, ce contează? Haideți să nu aflăm. Hai să fim doar noi cât se mai poate.

– Și nu au aflat decât când au avut copii? întreb.

– Așa se spune. Până au văzut cine ce copil ținea.

Nu știu cât adevăr este în această poveste, dar bănuiesc că, precum toate poveștile, conține suficient adevăr. Ferma a rămas în familie, iar vechea încăpere a femeilor adăpostește acum imense lăzi albastre de grâu. Nu am de ce să intru acolo prea des, dar de fiecare dată când o fac, mă gândesc la cele patru tinere mirese obligate să-și ascundă chipul de lume, uitându-se pe furiș prin fereastra cu șipci la bărbații care se bucurau de curte. Numai că în zilele noastre șipcile de lemn nu mai sunt, înlocuite fiind cu – ce altceva? – gratii de fier.

Sunjeev Sahota

Am găsit ceva ce părea o bucată de piele învelită în plastic. Aproape aceeași culoare ca pielea mea, cam de dimensiunea

unui suport de pahar. Pătrată. Era sub un morman de cravate la fundul sertarului din șifonierul bunicului.

Bunicul a aflat că are emfizem pulmonar – n-a fost o surpriză pentru nimeni ținând cont de obișnuitul pachet de țigări pe zi – și a murit o lună mai târziu. A murit ca să-și mențină intact idealul de demnitate, m-am gândit. Nu voia să ajungă un invalid, ura lipsa de imobilitate, nu suporta gândul de a fi o povară pentru familia lui, așa că a ales să moară. Dar înainte, am avut de instalat un pat de spital, de distrus o cameră. Iar după ce a murit, de dezlegat un mic mister.

Bunicul o sunase pe mama cu șapte ani înainte să-i spună că avea impresia că iubita lui din Oakland îl otrăvea încet, că pierduse mult în greutate, așa că mama l-a invitat să locuiască la noi. Prima noastră casă. Cu un bunic trăind cu noi, simțeam că aveam mai multe în comun cu vecinii noștri imigranți: trei generații sub același acoperiș. Bunicul obișnuia să stea în garaj și să salute pe oricine trecea pe stradă. Cine știe cât le-a luat oamenilor din cartier să se convingă că eram rude. Avea un nas mare, coroiat, obrații căzuți, păr negru ondulat și ochi albaștri. Era mai deschis la piele decât domnul Reyes, vecinul nostru din Puebla care ne aducea *tamales* de Crăciun. Fenotipic vorbind, nu avea foarte multe în comun cu noi ceilalți, poate doar groșița din bărbie a mamei. Stătea așezat cu picioarele lui subțiri încrucișate în dreptul genunchilor delicați – genunchi care se îndoiau deliberat când mergea, ca ai lui Pinocchio –, cu o țigară fără filtru atârându-i dintre buze. Îmi tot spunea că nimeni din neamul lui din Louisiana nu fusese sclav. Că dacă aveam sânge de sclav, era din partea tatălui sau poate din neamul din Oklahoma al mamei mele, nu de la el. Suna ca o minciună, dar una importantă pentru el, așa că nu ziceam nimic.

Îl pusese pe vărul Leon, care părea să aibă mereu la dispoziție o camionetă, să-i aducă mobila de dormitor din Oakland. Judecând după maldărele de haine și salteaua din cabină, Leon

și iubita lui trăiau în acea camionetă. Dar asta nu ne privea nici pe noi, nici pe bunicul.

În liceu, vindeam aspiratoare la Sears și, pe furiș, îi aduceam bunicului dulciuri pentru niște bani în plus. Gogoșile cu jeleu erau preferatele lui. Câteodată îmi pasa câțiva dolari, alteori îmi scria un cec de câteva sute. Nu-mi dădea niciodată banii chiar când mă ruga să-i aduc ceva. De obicei, apăreau în buzunarul lui de la piept câteva zile mai târziu. Eu tot aveam impresia că exista o legătură între cele două și eram conștientă că a-i da unui diabetic o cutie de Krispy Kremes era ca și cum i-ai da unui alcoolic 150 de coniac. Strângeam banii pentru facultate.

A căzut. Asta era cam la o săptămână după ce aflasem de emfizem. Eram sus, făcând ce face orice adolescent de 19 ani, când am auzit un vraf de cărți prăbușindu-se în timpul zilei la podea. Singurele vrafuri de cărți erau în camera mea. Sigur era el. Am fugit. Trupul său, cu toate cele 70 de kilograme, îi era chircit într-un colț, între baie și pat. Am strigat-o pe sora mea și l-am dus pe canapea. Făcea glume în brațele noastre, s-a plâns de respirația mea după somn, ne-a sfătuit să nu îmbătrânim niciodată.

Ceea ce am găsit părea o batistă de buzunar de culoare camel, învelită în folie și presată de trecerea anilor. Mi l-am imaginat cumpărându-și batista ca s-o asorteze la costumul său grej preferat și la bretelele în tonuri aurii, dar neavând niciodată o ocazie îndeajuns de selectă ca să justifice scoaterea ei din țiplă.

După căzătură, mama a venit acasă și a început cercetările. A încercat să-și dea seama ce anume, în afară evidentei vârste înaintate și slăbiciuni, nu fusese în regulă. Patul bunicului era prea înalt, a decis. Trebuia să dispară. L-a dus la consult și ne-a însărcinat pe mine și pe sora mea să-l desființăm înainte ca ei să se întoarcă. Ne-am aruncat asupra cadrului cu ciocane, o bătă de aluminiu și bicepsii noștri plăpânzi. Lemnul era sfărâmicios după zeci de ani în care fusese impregnat cu fum

de țigară. Așchii maroniu-închis îmi zburau în față. Am lucrat în tăcere, transpirând în căldura uscată de august. Am plâns. Camera bunicului fusese o copie a camerei lui din Oakland, în varianta suburbană a Californiei de Sud, un memento al vieții sale independente. Cu toții îi făcusem vizite în camera lui pe parcursul ultimilor șapte ani, îi cerusem voie să stăm lângă patul lui în timp ce se uita la televizor, plecasem fără să crâcnim când ni se părea că vrea să rămână singur. Fără patul lui, înlocuit de cel de spital, camera se apropia mai mult de adevăratul ei scop: un loc confortabil în care să moară.

A murit când eram la noua mea slujbă de la Ikea. Montam o măsuță de cafea când managerul m-a tras deoparte. Păruse cel mai ușor și mai rapid să rupem în bucăți patul bunicului, dar acum că mai aflasem câte ceva despre cum era făcută mobila, îmi dădeam seama că l-am fi putut dezasaambla.

După înmormântare și parastas, sora mea și cu mine i-am aranjat hainele pentru ca rudele să și le împartă. Am găsit obiectul acolo, sub cravate. De plastic, anorganic, indescifrabil, pătrat. Era ceva dulce? Un articol de îmbrăcăminte? Vreun produs de păr antic ce se topise, iar apoi se întărise? Mama l-a privit îndeaproape, și-a trecut degetul mare pe suprafața lui netedă. A râs.

– E brânză topită, a spus. Pentru sendvișuri. Uitați-vă la cum se deschide folia.

Ar fi putut fi uitată de vărul Leon, în timpul drumului de șase ore în care a adus mobila bunicului. Ceea ce însemna că acea felie de brânză avea vârsta egală cu timpul pe care îl petrecuse bunicul alături de noi, măsura ultimilor săi ani. Sau poate că bunicul ascunsese brânza cu 10 ani înainte, poate chiar cu 20 de ani înainte. Ne-ar fi trebuit o datare cu carbon-14 ca să aflăm. Îmi place să cred că era vorba de ultima variantă, că povestea despre o felie de brânză indestructibilă care ajunsese în sertarul unui șifonier a început când proprietarul era mult

mai tânăr, iar lumea lui mult mai largă. Oricum ar fi, bunicul a luat cu el în mormânt acest secret, împreună cu multe altele.

Angela Flournoy

Să fie clar, nu-mi plac telefoanele mobile deloc. Dar când am ajuns cu familia mea în Ramallah, un prieten mi-a dat unul în caz de urgență. Chiar și așa, când începe brusc să sune, la 8:29 în această dimineață din mijlocul lui iulie, îl las să sune până răspunde partenerul meu. Amuțește și îmi întinde telefonul, lipindu-mi-l de urechea stângă. E un mesaj înregistrat, redat cu voce răsunătoare într-o arabă standard. Prind doar câteva cuvinte: „Ați fost oficial avertizați. Forțele de Apărare Israeliene.” Apoi, mesajul se încheie și nu se mai aude nimic. Înghet.

Acesta este genul de apel pe care armata israeliană îl efectuează când se pregătește să bombardeze o clădire rezidențială. În momentul în care cineva răspunde, renunță la dreptul de a acuza armata de crime de război, fiind „oficial avertizați”. Bombardamentul poate să aibă loc în decurs de o jumătate de oră de la apel.

Chiar ieri am auzit despre un tânăr care a primit un asemenea telefon de avertizare, care-l informa că imobilul în care locuia în nordul Gazei urma să fie bombardat. Tânărul era la muncă în sud în acel moment. A încercat să-și sune familia, dar n-a putut să dea de ei. A plecat de la serviciu într-un suflet către casă, dar a găsit clădirea distrusă. Câțiva dintre membrii familiei erau răniți; alții fuseseră uciși.

Nu știu dacă acest incident a avut loc cu adevărat. Auzi multe povești zilele astea, unele prea groaznice să le dai crezare. Dar iată, la 8:29 dimineața, sunt luată pe sus de propriul destin.